

ADOPTION OG SAMFUND

LANDSFORENINGEN AF ADOPTANTER

ARGANG 3, JUNI 1979, NR. 4.

Adoption & Samfund. Landsforening for Adoptanter. Medlemsskab: kr. 140,- årligt for ægtepar, kr. 100,- for enlige. Abonnement på medlemsbladet: kr. 65,- årligt. Giro 2 14 31 35.

BESTYRELSEN

Formand:

Poul Skov Christensen
Egevænget 48, 8310 Tranbjerg.
Tlf. (06) 29 31 09.

Næstformand:

Erik Heine Nyfeldt
Venedigvej 11, 2300 København S.
Tlf. (01) 58 29 97.
Sommer: Valhallavej 13, Drysselbjerg, 4200 Slagelse.
Tlf. (03) 55 82 36.

Kasserer:

Otto Chr. Vang
Damgaardsvvej 30, 2930 Klampenborg.
Tlf. (01) 64 02 16.

Redaktør:

Gerda Skovmand Madsen
Ndr. Ringvej 9, 8850 Bjerringbro.
Tlf. (06) 68 27 61.

Sagsbehandler:

Lone Schmidt-Jørgensen
Niels Juuls Alle 36, 5250 Odense S.V.
Tlf. (09) 11 67 03.

Leif Ipsen

Sdr. Boulevard 162, 32, Odense C.
Tlf. (09) 11 33 33 (lokal 3252).

Sekretær:

Steen Pedersen
Vibeengen 18, 8541 Skødstrup.
Tlf. (06) 99 17 85.

Suppleanter:

Torben Bang-Jensen,
Husoddevej 45, 8700 Horsens.
Tlf. (05) 65 79 07.

Jørgen A. Simonsen

Kløvervej 1, 6500 Vojens.
Tlf. (04) 54 21 42.

LOKALFORENINGER.

Aarhus og Vejle Amter:

Poul Gudberg
Sankelmarksvej 40, 8600 Silkeborg.
Tlf. (06) 82 99 00.

Fyns Amt:

Ole Dyrvig
Egernvænget 43, 5800 Nyborg.
Tlf. (09) 31 44 38.

Københavns Amt og Roskilde Amt:

Københavns kommune, Frederiksberg kommune og Bornholms Amt:
Lis Sørensen
Ejbydalsvej 49, 2600 Glostrup.
Tlf. (02) 45 46 92.

Vestsjællands Amt og Storstrøms Amt:

Mogens Andersen
Maglesøvej 5, Igelsø, 4300 Holbæk.
Tlf. (03) 48 35 96.

Frederiksborg Amt:

Jens Rasmussen
Helsingørvej 7, 3480 Fredensborg.
Tlf. (03) 28 36 08.

Viborg Amt:

Jenny Christensen
Syrenvej 3, 7755 Bedsted.
Tlf. (07) 94 53 45.

Nordjyllands Amt:

Sven Bengtson
Bakkegårdsvej 59, 9830 Tårs.
Tlf. (08) 96 15 49.

Sønderjyllands og Ribe Amt:

J.A. Simonsen
Kløvervej 1, 6500 Vojens.
Tlf. (04) 54 21 42.

Adoption og Samfund:

Udkommer 10. januar, 10. marts, 10. april, 10. juni, 10. august, 10. september, 10. november og 10. december.
Deadline for meddelelser og annoncer den 26. i måneden forud for udgivelsesdatoen.
Abonnement kr. 65,00 årligt.
Redaktion: Ndr. Ringvej 9, 8850 Bjerringbro.
Redaktion: Inger Nielsen og Elisabeth Pedersen.
Ansvarsh. redaktør: Gerda Skovmand Madsen.

Barnløshed.

Barnløshed er et aktuelt problem. Det bliver trods krisen - et stadig større problem. Dagbladet Information vil i denne sommer have "Kærligheden" som tema, og et af emnerne i dette store tema er det voksende antal mænd, der efterhånden viser sig ikke at være i stand til at blive fædre. Årsagen - ja, det får vi se om man ved noget om, når artiklerne fremkommer. Med et skuldertræk af resignation vil jeg tilføje, at når problemet begynder at gå ud over mænd, bliver der nok gjort noget alvorligt ved det!

Barnløshed er et stort emne at rive ud af sin sammenhæng, historisk, socialt, kønspolitisk m.v. Problemet står alene og har kun interesse hos den gruppe, det rammer. Som en af forfatterne til indlæggene siger, er det et problem, som man kun tror rammer andre. Det har altid været sådan, at alle ægtepar fik børn, og var der et ægtepar, der ikke fik børn, var der ledige børn enten i familien eller i samfundet, som man kunne tage til sig. Og gik tiden og affandt man sig med barnløsheden havde det ofte et skær af et privilegium over sig, for familien og naboerne døjede jo ofte med at klare dem de havde, og det var indlysende let at se, hvilke fordele man havde. I dag kan man få alt for penge, og man har råd til det, ønsker man sig det kraftigt nok. Så derfor er det næsten ikke til at forstå, hvis man ikke kan få et barn.

Videnskaben gør fremskridt hver dag, og fertilitetsundersøgelser og behandlinger, hvis dette er nødvendigt, kan fås - samfundet betaler høje summer for at finde ondets rod og om muligt også en helbredelse. De barnløse lægger kroppe til uden på forhånd egentlig at vide til hvad. Det er, som det også fremgår af en af artiklerne både smertefuldt og enerverende, psykisk som fysisk.

Det er vigtigt, at man fortsat forsker indenfor dette område. Er samfundet skyld i at stadig flere også påvirkes på det område, er det vigtigt, årsagerne findes. Muligvis finder man samtidig hermed andre uheldige virkninger fra det samfund, vi lever i.

Disse artikler fortæller intet om samfundets andel i barnløsheden, men noget om den fortvivlelse den medfører.

Vi har denne gang fået flere artikler om emnet og kan for en gangs skyld fylde bladet med et emne. Vi er endda i den situation, at vi har fundet flere artikler andre steder, men dem skal vi sørge for at omtale i det næste nummer. Men der er intet sagt om, at alt hermed er sagt, og vi er kun glade for at få flere artikler om emnet, hvis der er nogen, der ikke har nået at skrive. Bidragyderne har alle løst deres problem ved enten at adoptere eller at få børn selv, men der kan jo være andre, der løser problemet på en anden måde. Og andre igen, der aldrig får problemet løst.

Madeleine Katz: "Adoption av utländska barn" har et interview med en kvinde på 38 år, der ikke kan tænke sig at adoptere og i gribende vendinger beretter om sine følelser omkring barnløsheden. Hun slutter: "De där som har både egna og adopterade barn påstår att det er ingen skilnad. Men jag tror det inte, det skulle jag också säga om jag var de. Det är ju allt det andra. Att bära ett barn i sin kropp, att föda fram det, att uppfylla en bestämmelse - man har ju fått en livmoder till att bära barn i, bröst till att amma barn med, hela ens kropp är jo gjord bara för forplantning, den är inget självändamål....."

Man läser så ofta att barnlöshet har psykologska orsaker. Hämningar, omedvetna motstånd. Man får en känsla av att inte nog med att man inte kan få barn, det är ett bevis på att man inte borde ha några heller. Att man er mindervärdig. Steril, en torr gren att kastas på elden.

Jag kommer aldrig över det. Och det finns ingen hjälp att få".

Gerda Skovmand Madsen

Nyt fra Lokalforeningen.

Lokalforeningen for Nordjyllands amt afholder et Åbent-Hus-arrangement i Hjørring Seminariums hytte, Lunken i Pejhedes skov ved Kirkholt i week-enden den 16.-17. juni. Lørdag fra kl. 13, søndag fra kl. 11.

Alle - også ikke-adoptanter - er meget velkomne.

Det planlagte arrangement med folketingsmand, J.J. Bolvig om bl.a. 1914-loven, er udsat til efteråret.

Lokalforeningen f. Nordjyllands amt
Fmd. Sven Bengtson, Bakkegårdsvej 59,
9830 Tårs. (08) 96 15 49.

*

Foreningspolitik.

Formanden Poul Skov Christensen fremkom her i bladet med et oplæg til foreningspolitik og ønskede samtidig kommentarer til oplægget. Arbejdsgruppen i Sønderjylland og Ribe amter har på et møde gennemgået de 14 punkter. Til punkterne 1-2-3-4-5-6-7-8-9-10-12-13 har vi ingen kommentarer.

Til pkt. 11 vil vi tilføje:

Alt tilgængeligt materiale om adoption skal spredes til lokalforeningerne, og materialet skal til stadighed a-jourføres for at give lokalforeningerne de bedst mulige arbejdsbetingelser. Godt ville det være, hvis HB fik udarbejdet en mappe med materialet, det ville lette kommunikationen HB og lokalforeningerne imellem.

Pkt. 14 går kort ud på, at vi går aktivt ind i hjælpearbejdet for børn i U-lande. (Måske med en fusion med Glemte Børn og/eller andre foreninger til følge).

Til pkt. 14 har vi før givet udtryk for vore synspunkter, det var dog en kort redegørelse, så arbejdsgruppen vil gerne tilføje følgende:

Vi mener ikke, vi skal påtage os et arbejdsområde inden for dette felt. Det er et stort problem, som vi alle sandsynligvis har stor sympati for. Vi må dog erindre om, at mange allerede er dybt engageret i dette arbejde, begynder vi, er vi blot en lige-stillet og i værste fald konkurrerende forening (dette gælder også ønsket om evt. at blive en formidlende organisation). Formålet er for A og S efter vor mening at virke som samlende led for alle adoptanter, uanset hvor disse mennesker har fået hjælp eller er kørt fast, og virke for de bedst mulige forhold for børn og adoption, samt påvirke landets myndigheder til en bedre forståelse for problemerne.

Vi tror ikke, vi vil være bedre til at løse problemer, andre har kæmpet med i årevis, men derimod måske bedre være den "upartiske" part, der løser op for problemerne.

De opgaver foreningen satte som mål fra starten og nu prøver at formulere påny, må vi først bevise, at vi magter. Vor politik bør altid være opnåelig og virke som en mulig inspirator for alle former for hjælp til børn. Fordyber vi os i arbejdet med en forening (eller flere), har vi mistet kontakten til de andre foreninger, og svigtet målsætningen om at hjælpe, hvor vi kan, da foreningsinteresser ved en fusion vil virke hæmmende.

I øvrigt følgende til formandens oplæg:

Med hensyn til mange medlemmer er det i sig selv ingen målsætning, få, men meget aktive, er bedre, og en voksende medlemsskare skulle gerne være en voksende aktiv masse, der kan samles om den til enhver tid gældende foreningspolitik, som primært må bygge på medlemmernes ønsker og ikke enkeltpersoners interesser.

Sagt kort om A og S fremtid:

A og S er og bør fortsat være A og S, vi er ung som forening og bør finde vore egne ben, før vi udvider arbejdsområderne.

På arbejdsgruppen i Sønderjylland og Ribe amters vegne:
Poul Madsen.

Barnløshed, nej det rammer ikke os. Selvfølgelig får vi alle de børn, hele det håndboldhold vi i både sjov og alvor har talt om at få. Tiden går, ingen tegn på familieførøgelse. Venner og familiens smådrillerier begynder at gøre ondt. Skulle det være tilfældet, at vi ikke bare fik de børn, vi så meget ønskede. Hver måned nye forhåbninger - og nye skuffelser, det følte som en endeløs række af nederlag. Bider fra sig, når andre kommenterer, ingen skal blande sig. Der er tider, hvor man bare har lyst at gemme sig alene med sin sorg. Ingen, der ikke selv har stået i den situation, kan tænke sig, hvor stor en smerte det er, når andre taler om deres børn, både dem de har, og dem der er på vej. Vi prøver efter bedste evne, at vise andre, at vi glæder os med dem når de får familien forøget. Vi gemmer os bag en skal med vor skuffelse, så blev det os, det ramte. Det tager lang tid at acceptere, at vores tilværelse bliver i tosømhed, det er en svær proces at komme igennem, men nok nødvendig for at komme videre.

Vi begynder at pusle med tanken om adoption, den er fjern for den ene af os, nej tage et fremmed barn til os, det går ikke. Og dog, tanken modnes, skal vi forsøge? Det bliver til mange og lange samtaler. Tør vi, magter vi det, hvordan vil barnet falde til, hvad vil familien sige, er blot nogle få af de spørgsmål, der bliver endevendt. Stadig ligger det i baghovedet, at alle andre får børn, bare ikke dig, hvor er det synd for dig. Og stadig går snakken om at adoptere, kun os to imellem, tanken bliver vendt og drejet, til det en dag ikke er tanke mere, men handling. Lidt efter lidt kommer man ud af, at have ondt af sig selv. Det løser ikke problemet, i stedet må man kaste sig over noget andet.

Familiens børn må holde for, og vi får lov at få mange dejlige week-ends med lånte børn. Imedens løber forundersøgelsen, der er problemer, det tager tid, tanken om det ikke lykkes opstår og føles som en knugende byrde. Vi gør op med os selv, der er også et liv uden egne børn. Forsøger på at skabe os interesser der gør, at problemet kommer lidt på afstand. Sværest er det nok at snakke naturligt med familien om, at vi ikke får børn, i hvert fald ikke hjemmelavede.

Tiden går, en dag kommer besked om godkendelse, vi tør næsten ikke tro det, to gange afslag og så endelig en godkendelse. Det er rigtigt, vi får lov at opleve, at barnløshedens smerte bliver vendt til barnløshedens gave. En brændende varm julidag for 7 år siden, tog vi imod vores første datter på 2 1/2 år. Østens gave til os.

Inge Mortensen

*

Noget om barnløshed.

Allerede de første år, vi var gift, hvor vi begge studerede og passede på, så vi ingen børn fik, sagde vi af og til til hinanden: "Tænk, hvis vi nu slet ikke kan lave børn selv", - og i sjov talte vi om, at der burde være en rød lampe, der lyste i givet fald, for så vidste man, hvad man havde at rette sig efter, og kunne lade sig skrive op til en adoption. - At disse udtalelser senere skulle blive virkelighed for os, havde vi vist ikke rigtig troet. Den slags besværligheder er jo altid noget, der rammer naboen og andre bekendte.

Men en dag var jeg efter ønske gravid, men godt 6 mdr. henne i svangerskabet fødte jeg et dødfødt barn. - Vi følte, at en ubeskrivelig sorg havde ramt os, selvom hospitalspersonalet blot klappede os på skulderen og sagde: "Bedre held næste gang - I er endnu så unge". - Vi fandt dette var en ringe trøst. Efter ca. 1 1/2 år, hvor jeg ikke var blevet gravid igen, startede vi en masse undersøgelser, af os begge to. - Resultatet af disse undersøgelser fik vi til sidst sendt skriftligt, og det gik kort og godt ud på, at min mand kun havde ringe chance for at lave børn. På det tidspunkt, hvor denne "dom" faldt, havde vi allerede indhentet en hel del oplysninger om, hvorledes en adoption forløber, og på det tidspunkt, havde vi også besluttet, at det skulle være et udenlandsk barn.

Ja, hvordan føles det egentlig at vide, at man ikke har store chancer for at få børn?

Først snakkede vi det hele grundigt igennem, vi havde på det tidspunkt været gift i ca. 5 år. Det skal da indrømmes at vi var meget skuffede over dette resultat, men ret hurtigt begyndte vi at se frem og glæde os til at det nok engang skulle lykkes os at få et barn.

Familie og venner blev orienteret om vores situation, det mente vi kunne spare os for en hel masse spørgsmål.

Men vi var jo i den sidste halvdel af tyverne og når vi kom ud nogen steder, havde alle på vores alder et eller flere børn og snakken gik om alle de dejlige unger.

Ofte blev vi spurgt: "Hvor mange har I" - pinlig tavshed, når man sagde: "Ingen".

Det var ofte et problem, for man var allerede hjemmefra nervøs for, hvilke spørgsmål, der nu ville komme, når vi skulle ud. Mændene var ofte "morsomme", når de fandt ud af, vi var barnløse og kom ofte med udtalelser til min mand som: "Hvad - kan du ikke finde ud af det?, så send da bud efter mig". - Enkelte gange forsøgte vi at tage dem på ordet ved at sige noget om, at han såmænd godt kunne finde ud af det, resultatet var det vanskeligere med, så det kunne da godt være vi ville tage imod tilbudet. Det var som regel en udmærket måde at lukke munden på en aktiv herre på. Men inderst inde var det en pine for os selv at klare det, fordi vi jo var ret misundelige på dem, der bare kunne få børn, når de ville. Vi følte, vi blev straffet, og det ikke mindst på grund af den mislykkede graviditet.

Vi var på det tidspunkt lige flyttet fra en mindre lejlighed til nyt hus, og det var meget svært at se på 3 børneværelser, som ikke foreløbig skulle indeholde børn. Vi anskaffede os derfor en lille hundehvålp, som skulle udfylde tomheden og savnet. - Det hjalp noget på os, da vi gik op i vores nye rolle med liv og sjæl, - at det ikke var så godt for hunden skulle vi senere sande. Mens forundersøgelserne stod på, havde vi ofte vore spekulationer. Vi havde jo hørt så meget om, hvor vanskeligt det kunne være at blive godkendt. Som tiden gik, begyndte vi så småt at tale om, hvilket værelse der skulle være børneværelse, jeg syede en hel del store tøjdyr, købte garn til at strikke af, syede nye friske gardiner m.m. - men ventetiden var og blev ulidelig. - Tillige var man bange for at komme til at fejle noget, for tænk hvis nu det gjorde, man ikke blev godkendt.

I den tid gik vi meget ud, - teater, biograf, gik ud og spise alene sammen, rejste en del og snakkede om (men kun med hinanden), at vi måtte jo gøre alt dette så længe, vi ingen forældreforpligtelser havde.

Alle ens venner havde efterhånden børn, og det var ærlig talt ikke altid rart at være sammen med gravide, nybagte forældre, eller at blive inviteret til børnefødselsdag m.m. - Men tiden gik, og vi føler selv at disse oplevelser knyttede os meget sammen, men at det også blev noget af en ægteskabelig prøvelse af de svære, som vi var glade for at bestå. - Ofte har vi talt om disse år, og er nu kommet til den erkendelse, at hvis et ægteskab først kan klare at være ufrivillig barnløst, og senere at blive forældre, når man er nær de 30, så har man virkelig bestået en vanskelig prøve.

Den 28. marts blev vi godkendte til at blive forældre, og den dag følte vi, at vi fik oprejsning for det vi i de senere år havde været igennem. - Nu var vi "gravide" og alle forventninger gik igang, nøjagtig som når andre forældre venter barn. - Nu kunne jeg åbentlyst strikke babytøj m.m. - Midt i maj blev det konstateret at jeg nu også var gravid, og vi blev både glade og overraskede. - Jeg blev dog indlagt, da jeg var ved at miste det. Men efter 7 mdr. i fuldstændig ro fødte jeg en dejlig dreng. Vi havde ikke oplyst myndighederne om, at jeg var gravid, da vi jo før var blevet skuffet. Vi satte efter fødslen vores adoption i ro et lille års tid, og da Nicolaj var 21 mdr. fik vi Camilla, 3 mdr. gammel, fra Korea.

Og her skal jeg indføje, at vores dejlige hund måtte bøde for al vores forældrekærlighed. Den var så jaloux at vi ikke turde beholde den, men fik den aflivet, og vi havde dårlig samvittighed, da vi følte, den havde hjulpet os og udfyldt en tom plads, men da vi fik det, vi virkelig ønskede måtte den kasseres. Men vi turde ikke andet, da den var aggressiv overfor børnene og mig.

Der er enkelte, der har reageret på, hvorfor vi dog ville have Camilla, nu vi godt kunne selv.

Dertil skal siges, at jeg næsten var skuffet over at være blevet gravid, man havde fuldstændig indstillet sig på at få børn på en anden måde. - I dag er børnene 4 1/2 og 3 år, og har uendelig stor glæde af hinanden. De ved begge, hvor de er kommet fra, det har vi altid talt meget åbent om. - Vi synes heller aldrig det har voldt problemer at være forældre til et biologisk og et adopteret barn, og vi nærer nøjagtig de samme følelser for dem begge. - Jeg kan tilføje, at jeg fra vi fik billedet til vi fik Camilla havde en masse graviditetssymptomer, eksempelvis brystspænding. Jeg ammede Nicolaj i knap 8 mdr. og jeg er sikker på at produktionen kunne være gået igang igen, hvis Camilla havde været interesseret herfor.

I familie- og omgangskreds har der på intet tidspunkt været forskel på den måde Camilla blev modtaget, som på den måde man modtog andre børn. For os at se, har vi bare været fantastisk heldige og siger som H.C. Andersen: "Først går man så gruelig meget igennem - men så ...."

Se det var en rigtig, men virkelig historie med happy ending.

Hanne-Marie

BARNLØSHED.

Skal I ingen børn have? Nu har I været gift i så og så mange år, det må da være på tide, I får nogle børn. Hvis vi da skal nå, at blive bedsteforældre. Det er for egoistisk, at I ingen børn får, med de muligheder I har. Etc. etc.

Sådanne og lignende bemærkninger må barnløse høre i tide og i utide. Fra familie, venner, arbejdskammerater o.s.v.

Ca. 10% af alle ægteskaber har et steriliteitsproblem, er uønsket barnløse. Der indgås ca. 30.000 ægteskaber om året. Ca. 3000 af disse har altså et steriliteitsproblem.

Uanset om barnløsheden er frivillig eller ej, er barnløshed ikke et problem, der kun angår det enkelte par. Vort samfund bygger stadig på kernefamilien. Den almindelige opfattelse af denne er en kvinde og en mand samt mindst et barn. En enlig med et eller flere børn eller helt uden opfattes ikke som en familie, et par uden børn heller ikke. Altså svarer man ikke til det, der forventes, lever ikke op til det, der anses for at være det normale i vort samfund. Det forventes ligeledes, at kvinder skal have børn og får de det ikke, vil de af mange blive opfattet som en slags afvigere, ligesom den steriliserede kvinde af mange ikke opfattes som 100% kvinde. Dette, skønt det efterhånden er almenviden, at årsagen til ufrivillig barnløshed ligeså ofte er at finde hos manden som hos kvinden.

Der ligger altså et udefra kommende psykisk pres, større eller mindre, på det par (i nogle tilfælde på den enlige barnløse kvinde), der er barnløst, medvirkende til, at barnløsheden bliver uacceptabel. Omgivelserne, normerne, det normale er en væsentlig faktor, undertiden den væsentligste, der gør barnløshed uacceptabel. Denne faktor, ønsket om at være som de andre, præstationstrangen, der ikke bliver tilfredsstillt, er utvivlsomt en faktor, der må medregnes til steriliteits-faktorerne. I ca. 90% af alle ægteskaber kommer børnene, som de skal, eller måske snarere, som de ikke skal. For de resterende ca. 10% opstår en situation, som meget vel kan minde om den, der opstår for akkordarbejderen, der ikke kan følge med ræset, eller for den, der skal omstille sig til nye arbejdsmetoder på sin arbejdsplads. Inderst inde ønsker man at springe fra, men det diffuse udefrakommende psykiske pres, der øges i takt med den tid, der går inden man "normaliseres" får en til at fortsætte ræset. Hvad gør man da, hvis man er uønsket barnløs? Ja, primært er der jo to muligheder: 1. Man accepterer barnløsheden. 2. Man accepterer ikke barnløsheden.

At acceptere ufrivillig barnløshed er af mange grunde vanskeligt. For det første er det ufrivilligt, og hvad der er ufrivilligt er som regel også uønsket. Man ønsker altså børn. Men hvorfor gør man det? Det kan jo udmærket lade sig gøre at leve et godt liv uden børn. Ikke? Og det kan foruden de mange glæder, der er ved at have børn være overordentligt besværligt at have dem. Men vi vil altså gerne have dem alligevel.

Foruden det i indledningen nævnte udefrakommende psykiske pres er der en række andre grunde, man kan fremføre og som man hører fremført:

- Man har altid regnet med at skulle have børn.
- Man har ingen andel i næste generation, ingen andel i fremtiden uden børn.
- Det er dejligt at have børn, når man bliver gammel er det rart at have børn.
- Der er jo ingen mening med pardannelsen, hvis man ikke skal have børn.
- Man er udstyret med bestemte organer beregnet på at få børn, så er det meningsløst, at man ingen børn får.
- Man bliver sær uden børn.
- Hvad med slægtens beståen?

Disse og mange andre argumenter er grunde, man hører fremført som årsag til, at man ønsker sig børn.

Men er disse påstande korrekte? Ja, alle vi, der har været barnløse og usikre på, om vi ville få børn, har jo nok troet på et eller flere af argumenterne. Men når vi så har fået børn, har vi så fået andel i næste generation og i fremtiden, har vi så fået mening med pardannelsen? Vi spekulerer formentlig overhovedet ikke mere over disse ting, når vi har børn. Hvis dette er rigtigt, er ønsket om børn, når man ingen har, så andet end et ønske om netop at få det man ikke har, ligesom f.eks. ønsket om en dyrere bil, et større hus etc.? Jeg er ikke i stand til at besvare spørgsmålet.

På den anden side må man tro, at ønsket om at få børn er overordentligt stort, når man ved, hvad mennesker er parat til at gennemgå for at få børn.

Hvis det ikke lykkes at få de børn, man gerne vil have, på det tidspunkt man gerne vil have dem, opsøger de fleste mennesker deres læge eller en fertilitetsklinik (fertiliteitsklinik). Her er man parat til, undertiden, at gennemføre årelange undersøgelser og behandlinger. Man er parat til at indstille sit sexuellev efter et ur, man er parat til at underkaste sig operationer, skønt man ikke er syg, nogle får foretaget insemination og det sidste nye er at man "laver børn i reagensglas". Nogle er parat til at være sengeliggende i månedsvis for at et svangerskab skal lykkes.

Opnår man ved alle disse undersøgelser og håndgreb ikke det ønskede resultat, er man parat til overfor adoptionsmyndighederne at blotlægge selv sit mest intime privatliv, lade sig underkaste psykologiske og psykiatriske undersøgelser, endda med den risiko, at man bliver stemplet som værende uegnet til at have børn. Alt dette gør vi for at få børn.

Når man har kendskab til disse ting, føler man sig overbevist om, at der ikke findes noget i denne verden, mennesker vil ofre så meget for at få som netop børn.

Man må spørge sig selv om det ikke var langt lettere og et meget mindre psykisk pres at acceptere barnløsheden, bearbejde den, lære at leve med den end at kaste sig ud i dette ofte årelange selvpineri, som endda kan ende med negativt resultat. Dette kan man selvfølgelig nemt svare ja til, når man har børn. Men en vis procentdel får ingen børn, hverken biologiske eller adopterede. De skal leve med barnløsheden. Hvad kan vi gøre for at hjælpe dem? Dem der gennemgår hele steriliteits- og adoptionsmaskineriet uden at få det/de ønskede barn/børn, som måske bliver erklæret for uegnede, som måske får blotlagt en sygdom, de intet vidste om. Dem har vi ikke ret meget at tilbyde.

Inden man når så vidt, bør man grundigt gennemtænke, hvorfor man ønsker sig børn. Er det i virkeligheden for at være som de andre? Er det overvejende på grund af omgivelsernes pres? Er det i virkeligheden ens allerinderste ønske, renset for alle uvedkommende faktorer, kun bestemt af det ene, nemlig at være forældre til et barn med alle de glæder og skuffelser, det kan give. Forældre til et barn, ikke for andres skyld, ikke for normernes skyld, men kun for barnets og ens egen skyld. Dette helt renvaskede ønske burde alene give tilladelse til at blive forældre, til såvel biologiske børn som adopterede børn. Men så ville fødselstallet formentlig blive foruroligende lavt.

Jeg tror ikke mange har tænkt disse ting igennem, så grundigt som netop de mennesker, der ikke kan blive forældre. Men for et par med et barnløshedsproblem er det ekstra vigtigt at behandle disse spørgsmål, bl.a. på grund af de ekstraordinære foranstaltninger, der skal hjælpe til at løse barnløshedsproblemet og fordi ikke alle barnløse kan blive forældre og endelig måske også fordi et barn ikke altid er den rigtige løsning på et barnløshedsproblem. I mange tilfælde er det måske snarere omgivelserne, der har barnløshedsproblemet end netop det barnløse par selv. Derfor må man også appellere til det barnløse pars omgivelser om en taktfuld optræden og ikke lade sin eventuelle egen skuffelse komme til udtryk i mindre gennemtænkte bemærkninger.

Er man efter disse grundige overvejelser stadig sikker på, at man ikke kan acceptere en barnløs tilværelse, bør man tage stilling til om man blot ønsker et barn, eller et barn af en bestemt alder, et bestemt køn, et bestemt udseende etc.

Har man meget bestemte ønsker med hensyn til barnets udseende, skal det helst ikke have for afvigende et udseende i forhold til den familie, det skal vokse op i, er adoption næppe den løsning, man primært skal vælge. Stiller man ikke bestemte krav til barnet, kan man alligevel vælge adoption som steriliteitsbehandling. At langt de fleste primært vælger steriliteitsundersøgelse og behandling kan bl.a. være begrundet i, at dette er den billigste løsning, medens adoption er den billigste løsning for samfundet, men for den enkelte familie kan koste 20-30.000 kroner.

Nedenfor er angivet en meget kortfattet oversigt over årsagerne til ufrivillig barnløshed, over undersøgelsesmulighederne og over mulige løsninger på barnløshedsproblemet.

A. Mandlig sterilitet.

1. Manglende evne til samleje (impotens).
2. Sæden går bagud, op i blæren (retrograd ejaculation).
3. For tidlig sædafgang (ejaculatio præcoxa).
4. For ringe sædkvalitet (nedsat fertilitet) på grund af:
  - a. hormonforhold
  - b. betændelse
  - c. årebrot
  - d. antistoffer mod sædceller
5. Ingen befrugtningsdygtige sædceller (aspermi) på grund af:
  - a. manglende udvikling
  - b. manglende nedsynkning af testiklerne i pungen
  - c. ødelæggelse af testiklerne på grund af:
    - x. betændelse (f.eks. fåresyge)
    - y. bestråling
    - z. traume
  - d. forsnævring eller stop i sædlederen på grund af betændelse (gonorre).

B. Kvindelig sterilitet.

1. Smerter ved samleje (dyspareuni) på grund af:
  - a. betændelse i skeden eller i livmoderhalsen
  - b. livmoderslimhinde uden for livmoderen (endometriose)
2. Skedekrampe (vaginisme).
3. Livmoderhalsens slim uigennemtrængelig for sædcellerne på grund af:
  - a. unormal hormonpåvirkning
  - b. betændelse
  - c. antistoffer mod sædcellerne
4. Det befrugtede æg sætter sig ikke fast i livmoderslimhinden på grund af:
  - a. manglende hormonpåvirkning
  - b. rumopfyldende proces (f.eks. fibrom)
5. Æggelederne er lukkede og ægget kan ikke passere igennem eller sædcellerne kan ikke passere igennem op til ægget på grund af:
  - a. æggelederne er fjernede
  - b. æggelederne er lukkede på grund af sygdom f.eks. betændelse.
6. Ægceller frigøres ikke fra æggestokkene på grund af:
  - a. manglende hormonpåvirkning
  - b. æggestokkene reagerer ikke på hormonpåvirkning

7. Ingen ægceller på grund af:
  - a. ægceller mangler fra fødslen
  - b. æggestokkene er fjernede eller ødelagte f.eks. på grund af stråler eller betændelse.

C. Undersøgelser.

1. Sygehistorie:
Man udspejres om tidligere sygdomme, menstruationsforhold o.s.v.
2. Undersøgelse:
Der foretages en almindelig undersøgelse, blodtryksmåling, undersøgelse af hjerte, gynækologisk undersøgelse o.s.v.
3. Spermaanalyse:
Mandens sæd undersøges og man interesserer sig for mængden, udseendet, konsistensen, antallet af sædceller, deres bevægelighed, deres levetid, abnorme sædceller samt enkelte andre forhold.
4. Basaltemperaturmåling:
Legemtemperaturen stiger nogle få tiendedele grader når der har fundet en ægløsning sted. Derfor måler kvinden basaltemperaturen i mindst 3 måneder og man kan herved aflæse på temperaturen om der har fundet en ægløsning sted.
5. Røntgen:
Hysterosalpinografi (HSG) er en undersøgelse af livmoderen og æggelederne hvorved der sprøjtes kontraststof ind i livmoderen. Man kan herved på de optagne røntgenbilleder se om der er unormale forhold i livmoderen eller i æggelederne.
6. Postcoital prøve:
Huhners test er en prøve hvorved der med pipette udtages nogle få dråber slim fra livmoderhalsen et par timer efter at kvinden har haft samleje. Man kan da i mikroskop se om sædcellerne bevæger sig normalt og er til stede i normal mængde.
7. Testisbiopsi:
Vævsprøve fra testiklerne. Hvis der ikke er fundet sædceller ved gentagne undersøgelser kan man herved finde årsagen.
8. Hormonundersøgelser:
Bliver kun aktuelle hvis basaltemperaturen har vist unormale forhold eller hvis der i øvrigt er mistanke om unormale forhold.
9. Laparoskopi:
Under fuld bedøvelse kan man gennem et lille snit i bugvæggen indføre et kikkert-lignende rør i bughulen og herved evt. afsløre forandringer i æggeledere eller æggestokke der ikke har kunnet afsløres ved de ovennævnte undersøgelser.
10. Pertubation:
Ved denne undersøgelse "pustes" der luft (CO₂) gennem livmoderen og samtidig optegnes en trykkurve. Man kan herved konstatere om der er normal passage gennem æggelederne.
11. Spermaantistoffer:
Hvis der ved postcoitalprøven findes unormale forhold må både manden og kvinden undersøges for om de danner antistoffer der ødelægger sædcellerne.
12. Penetrationsprøven:
Under mikroskop undersøges man livmoderhalsens slim. Slimen anbringes i små rør og man vurderer evnen til at lade sædcellerne passere igennem.

D. Behandling.

1. Hormonbehandling. F.eks. ved manglende ægløsning.
2. Operation. Kan være aktuell såvel hos kvinden som hos manden.
3. Homolog insemination: Mandens sæd anbringes med pipette i skeden.
4. Heterolog insemination: Befrugtning med donorsæd.
5. "Reagensglasbarn": Er foreløbig ikke en mulighed herhjemme.
6. Adoption.
7. Andet.
8. Ingen.

De 5 første mulige løsninger på barnløshedsproblemet behøver ingen nærmere kommentarer.

Den 6. løsning for så vidt heller ikke, men alligevel skal det bemærkes, at den alene kræver en vurdering af ens egenhed som

forældre i modsætning til alle de øvrige løsninger. Jeg skal ikke komme nærmere ind på, hvad dette indebærer. Det er bekendt for de fleste læsere.

Den 7. løsning hentyder til at barnløshedsproblemet løses på en anden måde end ved at man får et barn. Jeg kan ikke give nogen præcis anvisning på, hvordan man gør dette. Det kræver megen åbenhed mellem de implicerede parter. Det kræver naturligvis, at problemerne er tænkt og diskuteret grundigt igennem, at man, her som ved andre løsninger, er 100% enige om konklusionerne. Måske er det væsentligt for at afdække denne løsning som den rigtige, at man diskuterer problemerne med andre i samme situation, måske endda med sine nærmeste frem for den undskyldende holdning, mange barnløse har i forhold til omgivelserne.

Den 8. løsning er ingen løsning. Her har steriliseringsbehandlingen ikke givet resultat, adoption er afslået og det barnløse par har ikke accepteret barnløsheden. Dette er ikke den mindste af de 8 grupper.

Ikke mindst af hensyn til denne sidste gruppe bør det være et krav, at alle professionelle personer, læger, socialrådgivere, jurister og andre, der via deres arbejde kommer i forbindelse med barnløse, optræder taktfuldt, hensynsfuldt og forstående, ikke behandler det barnløse par som en maskine, der blot kræver at få, i lighed med vores sædvanlige kræve-mentalitet, men som mennesker med et problem, man skal være behjælpelig med at løse. Kan man ikke indstille sig på denne linie, er man på forhånd diskvalificeret og har ikke forstået meget af sammenhængen i barnløshedsproblematikken.

Ligeså vigtigt er det, ved undersøgelse af barnløse, det være sig i den ene eller anden forbindelse, at man afholder sig fra subjektive og følelsesladede vurderinger men i så vid udstrækning som muligt lader objektive kriterier være afgørende for diagnoser, behandling og konklusioner.

Som i ethvert andet lægeligt-socialt forhold har patienten/klienten/ansøgeren krav på et højt fagligt-etisk niveau.

Leif Ipsen

Barnløshed hos enlige.

Det kan synes absurd at tage sådan et emne op, når der pr. tradition ikke bør være børn, der vokser op hos enlige. Men det er der jo, idet man angiver, at 26% af alle Danmarks børn vokser op hos en enig forsørger. Jeg har ikke de tabeller, der viser sådanne tal, men de er vel også vanskelige at fremskaffe, da samlivsforholdene er blevet meget udviklede her i de senere år. Men for at begynde et sted, vil jeg starte med halvtredserne, hvor jeg uddannede mig på Den sociale Højskole i København. Her lærte vi, at ved ægteskabets indgåelse skete en udvælgelse, der betød, at de sundeste blev valgt først og de svagelige forblev ugifte. Dødelighedstallene for ugifte viste klart, at de var mere udsatte end gifte. Om dette vurderedes nøjere dengang, husker jeg ikke, men min erfaring siger mig, at der måske snarere er tale om det modsatte, idet ens lyst til at leve i høj grad beror på, om man har nogen at leve for. Så kan man altså sige, at gifte en svagelig person sig, får han herved forbedrede levechancer. Det samme gælder naturligvis, hvis han får børn. Historien viser ligeledes, at det havde socialt stigma at vokse op hos en enig. F.eks. måtte en ugift piges barn ikke få hverken moderens eller faderens navn, men fik derimod i bynavnet for den by, det stammede fra. Det er derfor, der er så mange mennesker med bynavne! Så havde man dem jo også placeret med det samme, da de naturligvis ikke skulle kunne forveksles med ordentlige folks børn. Helt op til halvtredserne var der stadig stigma omkring dette at være født udenfor ægteskab. Først i forbindelse med de meget bedre præventive midler og den dermed følgende ændrede moral, begyndte man at acceptere børn af enlige. Det blev efterhånden så accepteret, at nogle valgte at være enlige mødre fremfor at indgå ægteskab på grund af den indtrådte graviditet, og jo længere vi kommer op mod vor egen tid jo mere almindeligt bliver det, at kvinder vælger enligt møderskab uden at planlægge ægteskab.

I sidste nummer af ADOPTION og SAMFUND gengav vi et spørgsmål og et svar fra KVINDER om insemination. Og der ved tog vi faktisk hul på spørgsmålet om enlige og børn.

Kan enlige være ufrivilligt barnløse i dag? De færreste tror det. Mange har den opfattelse, at børn er et privilegium for par, og skal enlige have børn, skal der helst knyttes nogen stigma til det. Vi ligger i uhyggelig grad under for tidligere tiders opfattelser, det ligger os faktisk i blodet. Så den enlige mor skal helst have det meget svært: Være ulykkelig efter en skilsmisse, være blevet svigtet, være lidt løs på tråden eller i værste fald være "fræk" og have uvovet at få et barn uden overhovedet at have regnet med barnets fader. Får den enlige derimod ingen børn, er der ingen, der ser det som noget besynderligt, og kommer den enlige sammen med forældre til børn, taler de gladeligt hen over hovedet på den enlige om glæderne ved at have børn, fødsler og graviditeter.

Samtidig er den enlige jo ofte betragtet som en farlig person, der er på jagt efter en partner og lurer på chancen for at tage ens ægtefælle, så derfor holder man helst sådanne på lidt afstand.

I det hele taget er der en lang række fordomme omkring enlige, der også har givet sig udslag i, at enlige ikke kan adoptere. Justitsministeriets adoptionsudvalg siger i betænkning III fra 1976 1), at man ikke har tilladt adoption af danske børn til enlige, og "kun" udenlandske børn, når ansøgeren var i besiddelse af særlige kvalifikationer. Der krævedes psykiatrisk undersøgelse af vedkommende og som regel også psykologisk undersøgelse. Man har bedt de formidlende organisationer udtale sig, og desuagtet at en række enlige har adopteret i årene 1970-76 udtaler disse, at det på grund af holdningen i udlandet som altovervejende hovedregel må anses for udelukket at få anvist børn til ugifte ansøgere, og Adoption Center og Glemte Børn udtaler endvidere, at det må være et rimeligt krav for godkendelse til adoption, at adoptionssøgende er gift. Adoption Center kan i øvrigt oplyse, at ingen af deres udenlandske kontakter ønsker at formidle børn til enlige ansøgere. Jeg er personlig bekendt med formidlere fra udlandet, der netop finder, at det er udmærket at enlige ansøgere adopterer, idet "ingen bør være alene" og desuden finder, at dette, at man er enlig, er en særdeles rimelig grund til at andrage om adoption fremfor selv at få børn.

Udvalget går i øvrigt ud fra holdningen hos danske mødre til børn, der bortadopteret, der skal være den, at de ønsker at bortadoptere barnet, for at det kan få både en far og en mor. Endvidere anfører man, at det også skyldes hensynet til de økonomiske forhold, idet den enliges barn kun har een forsørger, og det kan medføre økonomiske - forsørgelsesmæssige risiko for barnet. Denne risiko, tilføjer man, "eksisterer naturligvis, men kan dækkes ind". Derimod "stiller adoption særlige krav til både adoptanten og barnet, at det må tillægges stor betydning for udsigterne til et heldigt adoptionsforløb, at adoptionen mindst muligt belastes af faktorer, der er negative og forskellige fra dem, der gælder i et normalt forældre-barn forhold".

Til dette kan man henholde, at der fra myndighedernes side intet hidtil har været gjort for at lette situationen, idet enlige fik "risikobørn" (handicappede eller større børn, som ikke var så eftertragtede af de gifte adoptionssøgende) og ingen hjælp fik til at holde orlov ej heller hjælp til at kræve særligt børnebidrag, en hjælp, som jeg går ud fra man med fuld ret kan kræve, når man får et barn via insemination.

Endvidere er udvalget betænkelig ved den enlige ansøgers holdning til "det modsatte køn", man kan vanskeligt få afdækket evt. neurotiske mekanismer i så henseende.

Jeg mener naturligvis, at enlige ansøgere, der adopterer, skal undersøges meget grundigt netop m.h.p. sådanne neurotiske mekanismer, men forholdene har ændret sig så meget i de sidste ca. 20 år, at det næsten virker latterligt, at man fortsat handler ud fra sådanne begrundelser.

I Barbara Tizard's undersøgelser viser det sig f.eks., at de to børn, der klarer sig bedst, blandt de hjemgivne børn, er de to, der kommer til enlige, biologiske mødre. Enlige kan naturligvis leve et meget isoleret liv, men igennem mange år har den manglende accept af enlige jo netop været på grund af deres privile-

gerede stilling, hvor de kunne hellige sig interesser og omgangskreds i langt højere grad end mennesker, der var bundet af familieliv.

Birgitte Diderichsen har arbejdet en del med de psykologiske aspekter omkring enlige forældre og skriver 2): "Imidlertid er der et stadigt stigende antal børn, som vokser op i andre slags familier - hos enlige mødre eller fædre, i en storfamilie eller i et kollektiv. Derfor må vi interessere os for, hvordan dette påvirker børnenes udvikling. Det tjener ikke noget formål at se bort fra det og blot definere, at det er bedst, at børn vokser op hos en far og en mor".

Birgitte Diderichsen fortsætter med, at i kønsrolledebatten har vi hørt så meget om, at kvinder er mødre, men ikke så ofte noget om at mænd er fædre. Det hænger sammen med den deling, der er mellem privatsfære og offentlig sfære, som kendetegner vores samfund. Og børnene er placeret i privatsfæren i kvindernes område, mens mændene er i den offentlige sfære, d.v.s. på arbejdsmarkedet, idet deres væsentligste opgave er at sørge for familiens økonomiske underhold og sociale status. Familien er i hvert fald i litteraturen faderløs, faderen er næsten totalt fraværende indtil barnet er 3 år gammelt. Og i virkeligheden er der mange børn, der ingen far har - han kommer træt hjem fra arbejde efter en lang dags fravær fra hjemmet uden kræfter og overskud til at interessere sig for børnene. Jeg skal sent glemme en reklame for et fotografiapparat, som jeg da heldigvis kun har set en gang. Der stod: "Deres mand er hjemmefra hele dagen, han vil helt sikkert gerne leve med i, hvad der sker, mens han er hjemmefra, få derfor et Agfa Automatic så De selv kan tage fotos af børnenes hverdag, som De kan vise Deres mand, når han kommer hjem".

Det ligger dog også i den konkurrence, der er på arbejdsmarkedet, prioriterer faderen ikke arbejdet højere end familien, sækker han agterud i ræset. Om sådanne overvejelser kan være gode argumenter for adoption til enlige kan diskuteres. De enlige, der søger adoption, er ofte fra netop de sociale klasser, hvor de må konkurrere på lige fod med mændene og derfor nemt har en stilling, der svarer til den "fraværende" fars. I almindelighed har den enlige adoptant det dog nok lidt nemmere, idet der trods alt er tradition for en vis forståelse for kvindernes dobbeltarbejde, og der er en vis letelse i arbejdssituationen. Jeg tror nok, man accepterer, at kvinder griber indkøbsposen og farer hen i supermarkedet på klokkeslet, mens mænd må snakke med kolleger og ikke kan tillade sig at halse ud af huset, lige når arbejdstiden er slut. Ligeledes har visse arbejdspladser, for at være gode arbejdspladser, i stedet for lønforhøjelser, givet medarbejderne visse goder i form af hobbyværksteder eller sportsfaciliteter, - og disse benyttes af mændene, men sjældent af kvinderne. Jeg kender også arbejdspladser, hvor firmaet giver en øl fredag aften. Kvinderne må her også holde sig tilbage, fordi de skal i børnehaven inden lukketid. Så trods alt er der små lyspunkter for den enlige kvinde men ikke for enlige mandlige adoptanter!

Undersøgelser over, hvorledes børn uden fædre bliver, viser, at drengene har en tendens til at blive feminine, undertiden kombineret med en kompensatorisk maskulinitet. Pigerne uden fædre skal have lidt sværere ved at finde deres kønsidentitet end piger, der vokser op hos 2 forældre.

Men hovedsagen for barnets udvikling er, hvorledes moderen oplever sin situation som enlig forsørger og om hun er i stand til at give barnet tryghed. I vort samfund er ægteskabet ofte undertrykkende for kvinden, idet hun umyndiggøres og selvstændiggøres. Bliver en sådan kvinde alene med sine børn, kan hendes usikkerhed og ængstelighed påvirke børnene. Men den enlige adopterende kvinde er vant til at være ude på arbejdsmarkedet og lever ikke i et undertrykkende ægteskab, og derfor har hun langt større mulighed for at overtage begge forældres funktioner.

Birgitte Diderichsen fortsætter: "Der bliver flere og flere børn med enlige opdragere - i hvert fald i perioder af deres liv. Men det er vigtigt at være opmærksom på, at det er en helt anden situation at være barn af en enlig far eller mor, som har livsbetingelser, som tillader ham eller hende at fungere i sin situation som eneforsørger, end at være barn af en enlig mand eller kvin-

de for hvem det at være enlig er ensbetydende med fattigdom og elendige livsbetingelser".

Og videre: "Der er intet som garanterer, at blot der er to forældre, kan de også give barnet tryghed. En forælder kan lige så godt gøre det, hvis livsvilkårene tillader det. Med andre ord vil det sige, at det er ikke det - om moderen er alene eller ej, der er det afgørende - men om de samfundsmæssige betingelser er sådan, at den enlige mor kan give sit barn en tryk opvækst". Mine personlige erfaringer som enlig adoptivmor er, at lever man i et nuanceret miljø med forbindelse til venner og familie, er børnene en styrke for disse forhold. Jeg tror, der er mange mennesker, der er meget mindre tilbageholdende med at kontakte enliges børn end børn med to forældre. Børn er nu engang heller ikke passive størrelser, men meget aktive selv og yder også en enorm stor indsats, når det gælder kontakter til mennesker, de har brug for. Man kan også påstå, at den enliges barn skal "opdrages af fremmede", idet det skal i vuggestue, børnehave eller fritidshjem, alt efter alderen. Men det er et spørgsmål, om det er negativt. Et barn tager ikke skade af at lære flere mennesker at kende, når de er gode mod det. Tværtimod betragter jeg det som et aktiv, at barnet er udadvendt, har lært at være sammen med flere mennesker, uden moderen, og er i stand til at undvære hende. Nære kontakter til flere personer, som enliges børn oftest får, er på længere sigt også et aktiv, som man ikke må være blind for.

Det, der måske taler mest for ikke at tillade enlige at adoptere er, at hvis barnet mister den nye forælder, skal det endnu engang skifte miljø. Men den bedste forebyggelse imod, at det lider alvorlig skade, er, at det har lært at være sammen med andre mennesker og kender og holder af nogle mennesker, der kan træde til, skulle noget sådant ske. Og jeg tror, at enlige forældre netop er opmærksom herpå og derfor gør meget for, at barnet har andre nære, voksne, og har lært ikke alene at være afhængige af moderen/faderen.

Der, hvor vanskeligheden ligger, er at overbevise de udenlandske myndigheder om, at de faktiske ændringer i samfundsforholdene i Danmark er kommet for at blive, og at børn hos enlige får forhold, der er ligeså gode som dem, to forældre kan tilbyde. Det kan kun bevises ved selvsyn. Man kunne forestille sig, at fortolkningen af 1914-loven ændredes, således at de mennekser, der kender advokater, læger og socialarbejdere i udlandet, som er villige til at formidle enkelte adoptioner til udlandet, fik mulighed for at give enlige disse personers adresser. For så snart det er en opgave, hvor det drejer sig om at skaffe en bestemt person et barn, er det ikke svært at få barnet til den enlige. Men det er svært, når det skal indgå i de formidlende organisationers aftaler om gensidigt samarbejde, der har mere præg af forretningsaftaler end hjælp til at skaffe et bestemt barn et hjem. Det kan naturligvis blive en hemske for mindre privilegerede, der "ikke kender nogen, der kender nogen", og derved medføre, at adoptivbørn kommer i endnu større udstrækning i middelklassehjem. Og det er naturligvis meget kedeligt, hvis det sker. Jeg tror dog, en ændring af 1914-loven ikke vil få til følge, at der bliver færre børn til de formidlende organisationer, snarere tværtimod.

Og enlige har i ligeså høj grad et barnløshedsproblem som ethvert ægtepar der ikke selv får børn. Der er bare ikke tradition for at enlige har lyst til at have børn.

Gerda Skovmand Madsen

Litteratur:

- 1) Justitsministeriets Adoptionsudvalg. Betænkning III.
- 2) Birgitte Diderichsen: Den 0-3 årige samfundsborger. Hans Reitzel, 1978.

Radioen.

I Ungdomsredaktionen kommer en søndag aften i juni måned i program 1 "P 4" et indlæg om, hvorledes det er at være fremmed i Danmark. En ung mand, der er adopteret som 14-årig, fortæller om, hvorledes det er at leve her som adoptivbarn. Jeg ved ikke, hvorledes udsendelsen er, jeg har ikke hørt den, den er i skrivende stund endnu ikke færdig, men jeg ved lidt om, hvad den indeholder.

Her forud for den vil jeg sige: Adoption er meget godt, men selv om man er et blandingsbarn og ikke særlig velset i sit eget land, er det ikke sikkert at et adoptionsforhold er det rigtige. Det kommende adoptivforældre også skal gøre sig klart er, at adoption af store børn godt kan lykkes, men det bliver sværere og sværere for hvert år der går, og der kræves en større og større indsats fra forældrenes side, og een ting er vigtig at fastslå: Gode sociale forhold og viljen til at hjælpe en ung ud af en ulykkelig situation, gør det ikke alene. Der skal, tror jeg, være et umådeligt stort behov for at være far og mor for en stor teen-ager. Men lyt til udsendelsen, og døm selv!

Gerda Skovmand Madsen

Terre des Hommes

udgiver kort med konvolutter. De kan bestilles hos Kjeld Hansen, Fuglegårdsvænget 22, 2820 Gentofte.

Adoption og Samfund

udkommer næste gang 10. august. Deadline 26. juli. Vi har ikke et bestemt emne på programmet til dette nummer. Men i det følgende, det, der skal udkomme 10. september, vil vi forsøge et temanummer om Fadderskaber. Indlæg og oplysninger om dette emne modtages gerne.

Redaktionen

ADOPTION OG SAMFUND

LANDSFORENINGEN AF ADOPTANTER

INDHOLDSFORTEGNELSE FOR 1977 OG 1978.

Årgang/nummer/side**Hovedbestyrelsen**

Generalforsamling 12/11 - 1977	78/1/4
Generalforsamling 18/11 - 1978	78/8/3
Gennemgang af adgangskriterier til forundersøgelse	77/2/6
Nyt fra hovedbestyrelsen	78/2/3
Nyt fra hovedbestyrelsen	78/5/3
Nyt fra hovedbestyrelsen	78/8/3
Regnskab for perioden 27/3-77 - 20/10-77	77/3/5
Vore foreløbige aktiviteter	77/1/4

Lokalbestyrelserne

Lokalforeningsadresser	77/3/5
Sønderjyllands og Ribe Amter, generalforsamling 11/11-78	78/8/4
Sønderjyllands og Ribe Amter, møde den 25/4 med titlen "Ønsker du at adoptere"	78/4/7
Sønderjyllands og Ribe Amter, telefonnumre	78/5/4

Kurser og møder.

Adoptionskursus 1977	77/2/10
Adoptionskursus 1978	78/5/4
Diskussion på generalforsamling 18/11-78	78/8/4
Generalforsamling 12/11-77	78/1/4
Generalforsamling 18/11-78	78/8/3
Paneldiskussion ved generalforsamling 12/11-77	78/1/3
Sønderjyllands og Ribe Amter, generalforsamling 11/11-78	78/8/4
Sønderjyllands og Ribe Amter, møde den 25/4 med titlen "Ønsker du at adoptere"	78/4/7

Signerede artikler

Andersen, Grete: Mødre og børn på hospital	78/8/7
Arn, Ann-Lisbeth: Lidt om børn i Bangladesh	78/7/4
Christinas mor: Christina 3 1/2 år	78/1/5
D G H: Lidt om underernæring	78/8/5
G F: En mors beretning	77/3/7
Inga K.: Vores week-endbarn	78/3/6
Ipsen, Leif: Barnets tarv	77/2/12
Ipsen, Leif: Barnets tarv (fortsat fra nr. 2)	77/3/6
Kardel, Troels: Hurra, vores barn er sagt op i børnehaven	78/6/5
Lis S.: Kontakt med sit adoptivbarns mor	78/3/4
Madsen, Gerda Skovmand: Adoption af større børn	77/3/3
Madsen, Gerda Skovmand: Adoptionskursus i Sverige	78/6/5
Madsen, Gerda Skovmand: Besøg fra Indien	78/4/3
Madsen, Gerda Skovmand: Børnebidrag	77/1/8

Signerede artikler (fortsat)**Årgang/nummer/side**

Madsen, Gerda Skovmand: Hundredår af børn venter på en familie	78/7/6
Madsen, Gerda Skovmand: Nanda 3 år 10 mdr.	78/1/6
Madsen, Gerda Skovmand: Shanta	78/4/5
Madsen, Gerda Skovmand: Underernæring, intelligens og forskning	78/8/6
Madsen, Gerda Skovmand: Ved barnets ankomst	78/6/3
Madsen, Gerda Skovmand: Ved barnets ankomst	78/7/8
Myrup, Helle: Et forældrepars syn på total kommunikation	78/4/6
Pedersen, Elisabeth: Myten om de glemte børn på institutioner	78/3/5
Vejls-Petersen, Elin: Betragtninger omkring forundersøgelsen	78/7/3
Zaou Zaou, Karin: Afslag på adoption	78/2/3

Nye love og bestemmelser

Resume af ombudsmandens redegørelse vedr. klager over nye retningslinier pr. 1/11 1967	77/2/3
Socialcentrenes orienteringspligt om de ændrede alderskriterier	78/6/3

Anmeldelser

Att Adoptera	77/1/8
Ladsby, Susan: Lasse er adoptivbarn	78/3/6
Madsen, Monna S.: Lille brune bønne	78/3/6
Madsen, Monna S.: Lille bønne i børnehaven	78/3/6
Melander, Helle: Da Jakob og Cecilie fik en lillebror	78/3/6
Pruzan og Vedel-Pedersen: Født i udlandet adopteret i Danmark	77/2/14

Diverse

Barnløshedsproblematikken, forskellige årsager	78/5/5
Brev fra Mette Groes	78/3/3
Dahlerup, Karen: Svar fra ligestillingsrådet	78/3/3
Litteraturreferat: Mortality in Extremely Overweight Young Men	78/1/5
Mindeord over Lizzie Petersen	78/4/3
Nyt fra børnekommissionen	78/5/3
Sundhedsplejerskekonsulenter for familier med børn med læbe-ganespalte	78/5/5
Turners syndrom	78/5/6
Uddrag af brev fra Kirsten	77/3/4
Uddrag fra "Att Adoptera": Adoption af større børn	77/2/4
Uddrag fra "Att Adoptera": Adoptionscentrums børn og forældre	78/5/5
Uddrag fra Dea Trier Mørchs "Vinterbørn"	78/6/5

Adoptivbørn

Generaldokumentation 12/11-1977
Generaldokumentation 18/11-1978
Generaldokumentation til forundersøgelse
Nyt fra 1978
Nyt fra 1979
Nyt fra 1980
Rapportperiode 27/3-77 - 20/10-77
Vores børn
1978
Læsevejledning

Læsevejledning

Samlingsbogen om Røde Astar, generaldokumentation 14/11-78
Samlingsbogen om Røde Astar, generaldokumentation 14/11-78

Adoptivbørn

Generaldokumentation 12/11-1977
Generaldokumentation 18/11-1978
Generaldokumentation til forundersøgelse
Nyt fra 1978
Nyt fra 1979
Nyt fra 1980
Rapportperiode 27/3-77 - 20/10-77
Vores børn
1978
Læsevejledning

Læsevejledning

Samlingsbogen om Røde Astar, generaldokumentation 14/11-78
Samlingsbogen om Røde Astar, generaldokumentation 14/11-78

Under "The March of the Vikings" i København i 1978. Børnene er adoptivbørn fra Indien, Sverige og Danmark. De er på tur til at se på den nye by i København.